

Bruxelles, 19. studenoga 2018.
(OR. en)

13991/18

CFSP/PESC 1021
DEVGEN 186
CLIMA 203
COPS 417
ENV 729
ONU 96
RELEX 942

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Predmet:	Diplomacija u području voda – zaključci Vijeća (19. studenoga 2018.)

Za delegacije se u prilogu nalaze zaključci Vijeća o diplomaciji u području voda koje je Vijeće usvojilo na 3652. sastanku održanom 19. studenoga 2018.

ZAKLJUČCI VIJEĆA O DIPLOMACIJI U PODRUČJU VODA

VIJEĆE je usvojilo sljedeće zaključke:

UVOD

1. Voda je preduvjet za ljudski opstanak i dostojanstvo te temelj i za otpornost društava i za otpornost okoliša. Voda je ključna za prehranu i zdravlje ljudi te nužna za upravljanje ekosustavom, poljoprivredu, energetiku i sveukupnu sigurnost planeta. Osiguravanje održivog pristupa zdravstveno ispravnoj vodi i sanitarnim uvjetima, ostvarenje održivog upravljanja vodama te sprečavanje nestašice vode i smanjenje broja poplava ključni su globalni izazovi 21. stoljeća, u kojem se svijet suočava s rastućim brojem stanovništva i sve snažnijim učincima klimatskih promjena. Zbog prekogranične prirode većine svjetskih slatkovodnih resursa održivo i učinkovito upravljanje njima međunarodno je pitanje, bilo na podnacionalnoj, bilateralnoj, regionalnoj ili multilateralnoj razini.
2. Napetosti i sukobi zbog pristupa vodi i njezina iskorištavanja i dalje su u porastu, uključujući prekogranične učinke unutargraničnih sukoba u vezi s vodom, a istodobno se smanjuje dostupnost i pogoršava kvaliteta svjetskih vodnih resursa i ekosustava te širi opasnost od nestašice vode. Nestašica vode može utjecati na mir i sigurnost, a rizici povezani s vodom mogu uzeti težak ljudski i gospodarski danak – sve to može imati izravne posljedice po EU, među ostalim putem migracijskih tokova.
3. Suradnja u vezi s vodama na svim razinama u tom je kontekstu sve važnija. U skladu s globalnom strategijom EU-a i izvješćem Skupine na visokoj razini o vodama i Svjetske skupine na visokoj razini o vodama i miru potreban je politički angažman na visokoj razini kako bi se spriječio i umanjio potencijal za sukobe u vezi sa zajedničkim vodama te promicali mir i stabilnost.

4. Potrebno je pristupiti rješavanju posljedica klimatskih promjena povezanih s vodom, među ostalim izgradnjom sinergija između diplomacije u području voda i klimatske diplomacije, kako je navedeno u zaključcima Vijeća o klimatskoj diplomaciji od 26. veljače 2018.

VODA I SIGURNOST, STABILNOST I SPREČAVANJE SUKOB

5. Vijeće je odlučno u namjeri da pojača diplomatski angažman EU-a u vezi s vodom kao oruđe za mir, sigurnost i stabilnost. Cilj diplomacije u području voda EU-a mora biti olakšavanje sprečavanja, ograničavanja i rješavanja sukoba, doprinos pravednom, održivom i integriranom upravljanju vodnim resursima od izvora do mora i promicanje otpornosti na učinke klimatskih promjena na vodu. Suradnja u području voda mora se iskoristiti za promidžbu regionalne integracije i rješavanje političke nestabilnosti.
6. EU oštro osuđuje upotrebu vode kao ratnog oružja; u tom kontekstu uništavanje vodne infrastrukture, onečišćavanje vode ili preusmjeravanje vodotoka kako bi se ograničio ili spriječio pristup vodi moglo bi predstavljati povrede međunarodnog prava.
7. EU ima dugogodišnju tradiciju i pozitivno iskustvo suradnje u području voda te će provoditi inicijative kako bi podijelio svoja iskustva i znanja s partnerskim zemljama, posebno onima u nestabilnim okruženjima.
8. U velikom dijelu Bliskog istoka i sjeverne Afrike kombinacija opetovanih ciklusa suša, fizičke nestašice vode i njezine loše kvalitete, oružanih sukoba, prisilnog raseljavanja, lošega gospodarenja vodom i slabe učinkovitosti institucija doprinosi rastućoj krizi u pogledu vode. U drugim slučajevima, poput Bazena jezera Čad ili Aralskog jezera, vodni resursi drastično se smanjuju, a očekuje se da će zbog neodržive upotrebe ili učinaka klimatskih promjena dospjeti pod još veći pritisak. Izgradnjom velikih brana na međunarodnim rijekama poput Nila ili Mekonga može se doprinijeti napetostima između država kojima one protječu i širih zahvaćenih područja. EU je spreman, na zahtjev svih stranaka, poduprijeti napore kako bi se pristupilo rješavanju tih izazova.

9. Visoka predstavnica, Komisija i države članice EU-a pozivaju se na osiguravanje toga da se u okviru sustava ranog upozoravanja radi sprečavanja sukoba uzmu u obzir sigurnosni izazovi povezani s vodom te na jačanje poveznice između ranog upozoravanja i ranog djelovanja u različitim područjima politika.
10. Komisija i države članice također se potiču da nastave s pružanjem pomoći radi omogućivanja pristupa vodi i sanitarnim uvjetima, među ostalim u humanitarnim krizama, s ciljem podizanja razine pripravnosti i sposobnosti prevencije kako bi se spasili životi, poboljšala sredstva za život i životni uvjeti te doprinijelo otpornosti stanovništva koje je zahvaćeno katastrofom ili sukobom.

PREKOGRANIČNA SURADNJA U PODRUČJU VODA, INSTITUCIJA I GOSPODARENJA

11. Ključni je cilj diplomacije u području voda EU-a dugotrajno djelovanje na poticanju duha suradnje kako bi se pristupilo rješavanju prekograničnih izazova u području voda. EU je spreman surađivati s drugima na promicanju zajedničkog i održivog upravljanja vodama uz poticanje i podupiranje regionalne i međunarodne suradnje. Dobri primjeri takve suradnje već postoje u sredozemnom bazenu i Latinskoj Americi. EU potiče sve relevantne strane i dionike na razvoj i održavanje prekograničnih aranžmana, uključujući posebne institucije i povjerenstva, radi ostvarivanja maksimalne učinkovitosti na svim razinama te izbjegavanja političkih i gospodarskih napetosti među državama i unutar njih. Gospodarenje, sposobnost prilagodbe i institucijski okviri imaju ključnu ulogu u sprečavanju društvenih napetosti i sukoba. Suradnja u području zajedničkih vodnih resursa neophodna je za osiguravanje trajnog mira i održivog razvoja.

12. Za djelotvorne prekogranične aranžmane i sporazume, bilo da su globalni, regionalni ili bilateralni, potrebna je predanost i sudjelovanje svih zemalja kojima protječu određeni vodni resursi i zemalja koje su bliže njihovom izvoru. EU je također spreman poduprijeti konstruktivan dijalog među zainteresiranim stranama proizišao iz velikih infrastrukturnih projekata s prekograničnim učincima, bilo da se oni odnose na količinu ili kvalitetu vode. EU ponovno ističe potrebu za potpunim pridržavanjem međunarodnih standarda u pogledu okoliša i nuklearne sigurnosti pri razvoju projekata u susjednim državama EU-a koji imaju učinak na prekogranične vodne resurse. EU pozdravlja konstruktivni dijalog o pitanjima vode i energetike u srednjoj Aziji, u okviru kojega je već došlo do početnih dogovora, i platformu EU-a i srednje Azije za suradnju u području okoliša i voda.
13. EU će i dalje promicati pristupanje međunarodnim sporazumima o suradnji u području voda i njihovu provedbu, posebno Konvencije o zaštiti i uporabi prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera (Helsinška konvencija o vodama iz 1992.), Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu upotrebe međunarodnih vodotokova za neplovidbene svrhe (New York, 1997.) i ostalih relevantnih međunarodnih sporazuma. EU pozdravlja globalno otvaranje Helsinške konvencije o vodama zemljama izvan paneuropske regije te će nastaviti s nadogradnjom na pozitivnim aktivnostima iz 2018. daljnjim promicanjem i podupiranjem novih pristupanja toj Konvenciji.
14. EU je predan promicanju integriranog upravljanja vodnim resursima i djelotvornog održivog i integriranog gospodarenja vodama. Ojačano gospodarenje vodama na svim razinama ključno je za dugoročnu stabilnost. Za to su potrebne odgovarajuće institucije, pouzdani podaci, izgradnja kapaciteta, podizanje svijesti i financijska sredstva. Njime bi se trebalo poticati održivo i trajno upravljanje vodama koje je otporno na klimatske promjene, kao i posvećivanje pozornosti povezanosti vode, energetike, sigurnosti opskrbe hranom i ekosustava. EU će s tim ciljem nastaviti suradnju s regionalnim institucijama i organizacijama, nacionalnim i lokalnim vlastima, zajednicama i civilnim društvom, među ostalim oslanjajući se na postojeće najbolje prakse i inicijative, uključujući one postojećih međunarodnih centara koje EU sufinancira.

**NITKO NE SMIJE BITI ZAPOSTAVLJEN – VODA U OKVIRU PROGRAMA
ODRŽIVOG RAZVOJA DO 2030. I PARIŠKOG SPORAZUMA O KLIMATSKIM
PROMJENAMA: MULTILATERALNO DJELOVANJE**

15. I u Programu za održivi razvoj do 2030. i u Pariškom sporazumu o klimatskim promjenama naglašavaju se međusektorska uloga vode i snažna povezanost vode i mnogih politika: u području sigurnosti, ljudskih prava, rodne ravnopravnosti, klimatskih promjena, zdravlja, sigurnosti opskrbe hranom, energetike, unutarnje plovidbe, kontrole onečišćenja, bioraznolikosti, dezertifikacije, degradacije tla i sveobuhvatne potrebe za rastom koji zahtijeva manje resursa. Poticanjem sinergija i svođenjem kompromisa na najmanju mjeru olakšat će se učinkovita i dosljedna provedba obaju programa. EU podupire poziv iz Okvira iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa na povećanje otpornosti nove i postojeće ključne vodne infrastrukture te naglašava važnost podizanja svijesti i poboljšavanja razumijevanja o rizicima od katastrofa povezanih s vodom i njihovu učinku na društvo.
16. EU je predan ljudskim pravima na zdravstveno ispravnu vodu za piće i sanitarne uvjete kao sastavnicama prava na odgovarajući životni standard. EU prepoznaje da ljudsko pravo na zdravstveno ispravnu vodu za piće svakome, bez diskriminacije, daje pravo na vodu za osobnu potrošnju i potrošnju u domaćinstvu koja je dostatna, zdravstveno ispravna, prihvatljiva, fizički dostupna i financijski pristupačna. Nadalje, EU prepoznaje da ljudsko pravo na sanitarne uvjete svakome, bez diskriminacije, daje pravo na pristup sanitarnim uvjetima, u svim područjima života, koji ispunjavaju higijenske zahtjeve, fizički su i financijski dostupni, zdravstveno ispravni, sigurni, društveno i kulturno prihvatljivi te omogućuju privatnost i jamče čuvanje dostojanstva. U sklopu te obveze EU će nastaviti podupirati i štititi branitelje ljudskih prava koji se bave pitanjima okoliša.

17. EU ponovno potvrđuje svoju snažnu predanost provedbi Programa održivog razvoja do 2030. Ujedinjenih naroda i ističe da je napredak u pogledu šestog cilja („osiguravanje dostupnosti i održivog upravljanja vodama i sanitarnih uvjeta za sve”) nužno za postizanje ostalih ciljeva održivog razvoja. Kao što je istaknuto u Objedinjenom izvješću o vodi i sanitarnim uvjetima iz 2018., trenutni napredak nije dostatan te je EU predan jačanju tih napora svojim aktivnostima za razvoj suradnje i poziva sve partnere i dionike da poduzmu potrebne daljnje korake za provedbu šestog cilja, njegovih podciljeva i ostalih ciljeva održivog razvoja koji se odnose na vodu. Svi dionici trebali bi dati svoj doprinos u ostvarivanju ciljeva integriranog upravljanja vodnim resursima (IWRM), među ostalim na prekograničnoj razini. Ažurirani i pouzdani pokazatelji i podaci potrebni su ne samo radi praćenja napretka nego i radi osiguravanja odgovornosti i transparentnosti.
18. Žene, djevojčice i mladi imaju ključnu ulogu u ostvarivanju ljudskog razvoja te uključivog i održivog rasta. Žene su posebno pogođene nedostatkom pristupa vodi i sanitarnim uvjetima, što na njih može utjecati na razne načine, uključujući dug i katkad nesiguran put kako bi donijele vodu ili poslužile se sanitarnim čvorom i prostorom za higijenu. Vijeće ponovno potvrđuje važnost uključivanja rodne perspektive u diplomaciju u području voda.
19. EU naglašava važan doprinos kružnog gospodarstva štednji vode, među ostalim njezinom ponovnom upotrebom, ističe ulogu digitalnih, tehnoloških i drugih inovativnih rješenja, posebno onih koja se temelje na prirodi, te potiče Komisiju i države članice EU-a na pružanje financiranja i poticaja istraživanjima i partnerstvima u vezi s inovacijama u području voda, koja uključuju javne i privatne dionike.
20. Postoji ključna veza između vode i klimatskih promjena. Izvješća o prilagodbi na temelju Pariškog sporazuma dobra su mogućnost za obavješćivanje o aktivnostima provedbe u vezi s održivim i integriranim upravljanjem vodama u skladu s Pariškim sporazumom i Programom održivog razvoja do 2030. UN-ov sastanak na vrhu o klimi 2019. bit će važno događanje za podizanje svijesti o potrebi pojačanog djelovanja u vezi s klimatskim promjenama, i u pogledu njihova ublažavanja i u pogledu prilagodbe na njih.

21. EU i njegove države članice doprinijet će usuglašenim međunarodnim naporima usmjerenima na sveobuhvatno rješavanje pitanja vezanih uz slojevite i transverzne dimenzije vode. U tom pogledu EU pozdravlja nedavne rasprave u okviru Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda i drugih foruma kojima se povezuju pitanja vode, klimatskih promjena, mira i sigurnosti te potiče države članice EU-a da navedena pitanja nastave uključivati u savjetovanja i rasprave u Vijeću sigurnosti i drugim relevantnim forumima. EU snažno podupire djelovanje na multilateralnoj razini te pozdravlja sastanak na vrhu Političkog foruma na visokoj razini u 2019. i naglašava važnost učinkovite koordinacije rada UN-a u području voda i sanitarnih uvjeta, posebno u okviru Ureda UN-a za vodu, kako bi se poboljšala usklađenost, produbilo znanje i olakšale strateške rasprave na razini cijelog sustava, kao i potrebu za sastankom na visokoj razini UN-a o vodi. Pozdravlja pokretanje Desetljeća za vodu UN-a u razdoblju 2018. – 2028. kao doprinos ubrzavanju napretka prema ostvarenju šestog cilja održivog razvoja i ostalih ciljeva Programa održivog razvoja do 2030. koji se odnose na vodu.

PRELAZAK NA POJAČANO DJELOVANJE

22. EU potvrđuje svoju trajnu predanost rješavanju izazova u području voda diljem svijeta. U skladu s globalnom strategijom EU-a i novim konsenzusom o razvoju EU prepoznaje potrebu za konkretnim mjerama kako bi se unaprijedile dobre politike u području voda i poboljšala koordinacija međunarodnih napora, interesa i strategija. Vijeće poziva visoku predstavnicu, Komisiju i države članice da upotrijebe sve raspoloživo oruđe kako bi se integriranim politikama i djelovanjima u području voda osiguralo pristupanje rješavanju cijelog raspona izazova, političke, sigurnosne, razvojne, humanitarne i okolišne prirode.
23. Vijeće potiče visoku predstavnicu, Komisiju i države članice da posvete odgovarajuću pozornost važnosti vode i sanitarnih uvjeta pri planiranju buduće financijske i tehnološke suradnje s partnerskim zemljama, među ostalim u sklopu sljedećeg višegodišnjeg financijskog okvira, i poticanju ulaganja privatnog sektora i partnerstava s njime u području vodne infrastrukture i izgradnje kapacitetâ kako bi se popunio manjak sredstava za investicije koji se ne može pokriti isključivo javnim financijama.